

OI ÎNFURIAȚE

Strada Ficțiunii

Mergi pe o stradă.

Cosmopolită. Straniu familiară. Cu miros de mare, de scorțișoară sau de cerneală. Trecătorii par manierați. Nonconformiști. Plini de umor. Ai căutat mereu strada asta. Paralelă cu modele. Perpendiculară pe modern. Nouă. Efervescentă. De tradiție bună. Cu seraiuri, *palazzo*-uri și hamace. Cu zgârie-nori și arcade. Cu clădiri invizibile. O stradă care se construiește pe măsură ce ți-o imaginezi.

Iată-l și pe omul cu umbrelă colorată, care știe drumul, dar se lasă purtat de suflul imaginației. Ghidul tău. Și, cum pe Strada Ficțiunii contează și plimbarea, nu doar destinația, dă mai întâi un tur.

Turul Clasic. Urmărește dreptunghiul colorat. Te vor acompania doar clasicii care au trecut testul timpului.

Turul Contemporan. Urmărește pătratul colorat. Te vor întâmpina autori care nu scriu neapărat pentru premii și vei descoperi debutanții chiar de la debut.

Turul Bestseller. Urmărește cercul colorat. Ești în rețea cu scriitori din cele mai fierbinți topuri ale lumii.

KATJA LANGE-MÜLLER

Katja Lange-Müller s-a născut în 1951 în Berlinul de Est. La 17 ani a fost exmatriculată pentru „comportament contrar normelor socialiste“. A lucrat patru ani la ziarul *Berliner Zeitung*, apoi șase ani ca asistentă medicală în secțiile de psihiatrie ale unor spitale din Berlin. A studiat literatură la Institutul Johannes R. Becher din Leipzig, iar în 1984 a fugit în Berlinul de Vest. Este autoarea mai multor povestiri, romane și piese de teatru radiofonic, recompensate cu premii literare prestigioase, printre care Ingeborg Bachmann Preis, Alfred Döblin Preis și Kasseler Literaturpreis für grotesken Humor. Romanul *Böse Schafe (Oi înfuriate, 2007)* a fost nominalizat la Deutscher Buchpreis.

Vocea autoarei

„Un autor nu trebuie să-și țină pe loc cititorii mai mult decât e cazul. Ar trebui să spună ce are de spus cât mai precis și mai concentrat cu putință. Și, pentru literatură, cel mai rău lucru e vanitatea.

E letală! Să tai din ce ai scris e o artă, să tai e mai greu decât să scrii. Când tai tot timpul, apar mereu goluri. Să tai fără să lași să se vadă golurile înseamnă să concentrezi textul și să fii modest.“

Katja Lange-Müller

C

KATJA LANGE-MÜLLER

OI ÎNFURIATE

Traducere din limba germană și note de
Matei Martin

EDITURA ALLFA

BÖSE SCHAFFE

Katja Lange-Müller

First published in the German language as „Böse Schaffe“ by Katja Lange-Müller

Copyright © 2007 by Verlag Kiepenheuer & Witsch GmbH & Co. KG,

Cologne/Germany

OI ÎNFURIATE

Katja Lange-Müller

Copyright © 2012 Editura **ALLFA**

traduki ^T

© Copyright of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI
Această carte a apărut cu sprijinul oferit de TRADUKI, o rețea pentru promovarea literaturii din care fac parte: Ministerul Federal al Afacerilor Europene și Internaționale din Republica Austria, Ministerul Afacerilor Externe din Republica Federală Germania, fundația culturală Pro Helvetia din Elveția, KulturKontakt Austria, Institutul Goethe, Agenția Slovenă de Carte JAK, Ministerul Culturii din Republica Croația și Fundația S. Fischer.

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LANGE-MÜLLER, KATJA**

Oi înfuriate / Katja Lange-Müller; trad.: Matei

Martin. – București: ALLFA, 2012

ISBN 978-973-724-466-6

I. Martin, Matei (trad.)

821.112.2-31=135.1

Toate drepturile rezervate Editurii **ALLFA**.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată

fără permisiunea scrisă a Editurii **ALLFA**.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

All rights reserved. The distribution of this book outside Romania, without the written permission of **ALLFA**, is strictly prohibited.

Copyright © 2012 by **ALLFA**.

Editura **ALLFA**: Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,

sector 6, cod 060512 – București

Tel.: 021 402 26 00

Fax: 021 402 26 10

Distribuție: Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi: comenzi@all.ro

www.all.ro

Redactare: Crenguța Năpristoc

Tehnoredactare: Liviu Stoica

Corectură: Anca Tach

Design copertă: Alexandru Novac

„Hopamitică,
Hopamitică,
Arată-ți picioarele...”

(Din japoneză,
autor necunoscut)

I

Stăm întinși pe cele două saltele, nu unul lângă altul, și totuși, cap lângă cap. Artera de deasupra tâmplei tale îmi pulsează pe obraz. Părul tău îmi atinge nasul, dar fără să mă gădile; doar miroase – a șampon și a tine. De minute sau ore bune abia dacă ne mai mișcăm, nu spunem nimic, respirăm potolit. Ochii tăi sunt închiși, ai mei privesc în sus, spre fereastra deschisă, în care nu se arată nimic în afară de un crâmpei de cer fără nori, nici strălucitor, dar nici întunecat. Nu mă simt nici obosită, nici vioaie, nici grea, nici ușoară, nu-mi vine nici să fumez, nici să mănânc, nici să beau, nici să mă duc la budă. Nu simt nevoia de distanță, dar n-am nici chef să te îmbrățișez. Sunt liberă nu *pentru*, ci mai ales *de* tot; și totuși, nu mă simt însingurată...

Filmul ăsta începe imediat ce mă gândesc la tine, la noi. Văd cum apărem acolo, tu și cu mine (ar fi impropriu să spun că evoluăm împreună), dar eu nu sunt femeia de acum, ci așa cum eram cu mulți ani în urmă: mai tânără, mai frumoasă și adesea lângă tine.

Nu pot să dau înapoi filmul deja un pic spălăcit și zgâriat, ci doar să-l accelerez sau să-l încetinesc, să mă opresc asupra secvențelor care-mi plac, până când se risipește toată vraja pentru că iar sună telefonul sau poștașul, sau pentru că eu, fără să mă deranjeze ceva anume, mă cufund în cotidian, pentru ca mâine să ating țărături și mai îndepărtate ale somnului.

Cu cât filmul durează mai mult, cu atât devine mai lipsit de peripeții; poate că nu e tocmai potrivită comparația cu derularea poticniță a unui film de cinema sau de televiziune, poate că aceste imagini care-mi pâlpâie una după alta pe retină țin mai

degrabă de o serie de diapozitive nu prea clare și tocmai de aceea asemănătoare, a căror ordine aleatorie, niciodată aceeași, e determinată de bătaia pleoapelor, de cât de des mi se închid, deschid, închid ochii...

Crâmpeiul de cer crepuscular, mare cât fereastra, fără nori și fără stele, saltelele de un roșu-aprins din fundalul camerei mele, corpurile noastre odihnindu-se, noi pe străzile Berlinului, tu la Joe, eu în fața unei lăzi pline cu vechituri...; fiecare dintre aceste imagini e produsă în primul rând de închipuirea mea, ceea ce ar justifica metafora cinematografică, ori pe cea a seriei de diapozitive, dacă n-ar mai fi aici și mirosul părului tău, căldura lipicioasă a tâmplei tale și a obrazului meu, respirațiile noastre asincrone și lipsa eliberatoare a oricărei nevoi pe care o simțeam și pe care o simt, din nou, pe care, de când mi s-a întâmplat prima dată, o numesc fericire, o fericire teribil de nedramatică, ce mă cuprinde iar de fiecare dată când mi-o amintesc.

Oare ar fi trebuit ca, atunci când filmul nostru se derula în timp real, când *am fi fost buni de fotografiat*, să mă interesez de ce simți tu, cu toate că cel mai adesea părea că nu te încercă niciun sentiment? Oare chiar erai în stare să exprimi în cuvinte ceea ce simțeai? Sau îți se părea mai comod să te exprimi la modul fizic, prin priviri, mimică, gesturi – și uneori cu pula? Am îndrăznit eu vreodată să te întreb ce se ascunde dincolo de figura ta mândră de urs polar, de indiferența ta absentă, de rarele tale efuziuni de entuziasm sau de iubire? Când voiam să știu, și voiam destul de des, mascam propoziția respectivă prin aparent cea mai tipică formulă a propozițiilor tipic feminine: „La ce te gândești?” Răspunsul tău încă și mai succint și clasic masculin suna, mai mereu, așa: „La nimic.” Sau: „La nimic special.”

Sigur, nu te numărai printre cei care au nevoie de comunicare, erai taciturn și, ceea ce e și mai important, discret. În momentele bune, spuneai ce aveai de spus în cuvinte-cheie și cuvinte generice, în vorbe de duh, dar îți plăcea să citești romane fantasy, pe cele mai groase care se găseau. Cuvintele îți jucau

mai ușor în ochi și în mână decât îți ieșeau pe gură. Învățaseși meseria de zețar, la fel ca mine.

Ieri seară m-am cherchelit pentru prima dată, după o veșnicie. E minunat să fii liber, și soarele e atât de cald! Însă trebuie să mă las de hobby-ul ăsta, ba chiar cu multă consecvență. Planul sună cam așa: să fac rost de mălai, să fac karate, să caut locuință proprie.

Te întrebi cum de citez ce ai scris? Pentru că atunci mi-a parvenit caietul tău școlar cu notițe nedatate, pe care nu-l văzusem niciodată la tine cât am fost împreună, și pentru că nu știu dacă – și dacă da, atunci cât de bine – îți mai amintești de acele optzeci și nouă de propoziții pe care le-ai scris, în care numele meu nu apare deloc, și pe care o să ți le repet, totuși – sau tocmai de aceea – nu cronologic, dar cuvânt cu cuvânt, până la sfârșitul poveștii noastre.

Ah, Harry, dacă acest caiet ar fi aterizat la altcineva, și dacă acel cineva ar fi fost destul de curios să-l citească, nu și-ar fi putut închipui că eu am existat în viața ta, care era și este a mea!

II

Faptul că ne-am întâlnit a fost o întâmplare. Ce altceva? A fost, într-un fel, voia sorții, fiindcă s-ar fi putut la fel de bine să ne ratăm. În ziua aceea, în care ne-am ieșit în cale unul celuilalt, nu erai singur, iar eu nu părăsisem de nici douăsprezece luni locul în care am crescut și în care am rămas până la aniversarea a treizeci și nouă de ani.

Îmi amintesc la orice oră de scenele aceluia 17 aprilie 1987, care mă privesc și care – cel puțin în primele ore – te privesc și pe tine; și, spre deosebire de imaginile cu idila de pe saltea, aceste scene îmi devin tot mai limpezi și mai detaliate și-mi răsar în fața ochilor aproape textual, ca și cum nu s-ar fi petrecut cu adevărat, ci ar fi fost inventate – rezultat al fanteziei mele marcate de o dorință nemărginită.

Metroul se opriese la Nollendorfplatz, coborâsem și mă bucuram pentru a câta oară de zărilor ce mi se întindeau la picioare, ticsite de dughene la care se vindea kebab, de cafenele, de prăvălii cu nimicuri și de tarabe cu flori, aproape pustii în dimineața aceea; mă bucuram nu în ultimul rând și de faptul că în urmă cu o zi îmi pierdusem doar mărunțișul dimpreună cu portofelul ieftin, dar nu și documentul care îndreptățea un fugar din RDG să folosească gratuit, vreme de un an, toate mijloacele publice de transport. Soarele primăvăratec era sus pe cer și arunca o lumină strălucitoare, aproape albă, spre piața care, după dezgheț – care n-a mai fost urmat și de vremea ploioasă – părea în același timp inocentă și imundă; mai văd copilul care mi-a intrat în câmpul vizual, prin partea stângă, o fetiță plâpândă îmbrăcată într-un hanorac verde fosforescent, care-și târa sacul cu echipament sportiv și care nu părea să se bucure prea mult că trage chiulul de la școală.

Am înșfăcat de pe tejgheaua de lângă chioșcul de ziare un Berliner Zeitung mototolit, încă actual, pe care fostul proprietar – poate pentru că l-ar fi durut inima să arunce pur și simplu la gunoi ceva pentru care plătitese și care era încă bun de folosit – îl lăsase acolo pentru una ca mine, căci pe atunci citeam cu plăcere cancanurile și poveștile de groază care apăreau pe coloane înguste, sub titluri bubuitoare și adesea foarte haioase.

Frunzărind ziarul, cu o țigară între buze, îmi croiam drum spre ținta mea, cada de baie din locuința unui asistent social originar din Bavaria stabilit acolo, de care îmi plăcea, când ați apărut voi, de după colț, tu și cu tovarășul tău. Vă purtați ciudat, parcă erați săriți de pe fix, parcă erați demenți: doi câini scăpați din lanț de-abia de-o noapte, plecați teleleu, dar încă nu tocmai înfometăți; și totuși, în licărirea pupilelor, în încrâncenarea cu care își țin hangul, se putea vedea că nu va dura mult până când vor afla și plăti prețul libertății.

Ce bărbați frumoși erați amândoi, tu cu ochii tăi albaștri, palid, cu părul blond-cenușiu, cel de lângă tine, smead, cu părul șaten, cărlionțat, cu ochelari de soare și un cercel mic de argint. Sveteretele, care vă stăteau bine întinse pe umerii lați, erau pesemne din stocul de haine al Direcției pentru Asistență Socială, dar pe-atunci n-aveam încă ochi pentru așa ceva.

Deși nu eram machiată, iar pe corpul robust îmi atârna – așa-ta-i cuvântul – o rochiță cu bretele, fără talie, probabil că v-am atras atenția cumva, ca de altfel și voi mie, fiindcă v-ați oprit, tu în dreapta mea, celălalt, în stânga.

„Hei, păpușică, încotro?“ ai zis tu, atât de tărăgănat, încât pentru o clipă am crezut că băuseși deja trei, patru beri. Dar în respirația ta – căreia îi simțeam mirosul, pentru că îți apropiaseși fața de a mea în timp ce vorbeai – nu se simțea izul acru al alcoolului, ci mai degrabă ceva care mi-a făcut poftă de cacao. Nu mai știi ce ți-am răspuns, dar cuvântul „păpușică“ n-a rămas fără efect, mai ales că, în ciuda felului tău de a vorbi, enervant de rar, atent la articularea cât mai clară a fiecărui cuvânt, m-a făcut să mă gândesc că nu puteai fi decât berlinez – dar nu unul dintre cei care au făcut purici prin Est. Până în ziua aceea, când v-am

căzut în brațe, nu mai întâlnisem, de partea asta a Zidului, vreun compatriot, mai bine zis vreun concitadin atât de tânăr și, în plus, de-o istețime atât de fidelă deja celebrului clișeu. Puținii oameni pe care-i cunoscusem mai bine după ce părăsisem Centrul de Primire a Refugiaților de la Marienfeld proveneau – precum Christoph, bavarezul cu cada – din sudul Germaniei, și vedeau în Unitatea Politică Independentă a Berlinului de Vest o tabără intermediară în care puteai să-ți faci studiile, evitând, în mod perfect legal, serviciul militar. A durat ceva până să-nțeleg că ei, ceilalți, nu se deosebeau esențial de mine, o redegistă care părăsise „zona“, că și ei fugiseră de ceva vreme, ca de fapt toți nemții din sud, nord, vest și est aciuiați aici, împreună cu turcii, italienii, grecii, chinezii, francezii, americanii, însemnând cu toții cam jumătate din populația acelei părți a orașului meu în care nu mă născusem.

Pe pagina de gardă a primei cărți – o copie ilegală – cumpărate din primii bani noi, într-o cărciumă, la începutul lui decembrie 1986, scriam: „De când mă plimb în partea de Vest a Berlinului, având în minte topografia părții estice, știu că orașul ăsta e în realitate *unul* singur; și de-o parte, și de cealaltă, casele rămase în picioare seamănă la fel de mult între ele ca și cele construite după război. Berlinul – de Est și de Vest – mă face să mă gândesc la un cadou neinspirat, la o cutie de bomboane de la magazin, lăsată să zacă pe undeva săptămâni în șir deoarece conținutul ei nu e prea atrăgător (aici, ei ar spune «gustos»). Pralinele – acoperite de un strat subțire și cenușiu de mucegai sau începute și puse la loc fără poftă – stau pitite în adânciturile reliefului din plastic: la dreapta cele neambalate, la stânga cele învelite în poleială aurie și care, odată dezbrăcate de foița lor, seamănă leit cu restul celorlalte – ca două fire de păr, s-ar putea spune, dacă pralinele ar avea păr.“

Iar pe o foaie de calendar din 14 martie 1987, ținută în aceeași cărțuție, pe post de semn de carte, mai notasem aceste două fraze: „Mă plimb încoace și încolo, văd oameni și-mi spun: ăsta și ăla și asta și aia... La fel ca mine, au ajuns la un moment dat aici pentru ca imediat să plece mai departe sau să pornească la drum – cel târziu cu ultimul tren. Numai că toate trenurile trecuseră deja de mult, iar ultimul n-a mai luat-o

din loc, niciodată. De atunci ne plimbăm prin gară; se cheamă Westberlin-Zoologischer Garten.“

„Eu, Harry, el, Benno“, ai zis tu, schițând o reverență din genunchi, dar fără să te înclini.

„Iar eu sunt Soja“, am completat eu, cam cu jumătate de gură, căci mă temeam, ca aproape de fiecare dată când trebuia să mă prezint cuiva aici, în Vest, că iar o să se pornească marea chiototală. „Soia? Aha... și mai cum? Bobu sau Sos?“ O singură dată am încercat să răspund, explicând că nu eu sunt responsabilă pentru prenume, ci maică-mea, că doar ea a fost cea care, până și-n „ceasurile grele“ ale „primei nașteri“ – de fapt mai ales atunci –, tot la idolul ei se gândise, la „Zoia Kosmodemianskaia, partizana executată de fasciștii germani“, cea care trebuia „să-mi lumineze calea vieții precum o stea călăuzitoare“ – ceea ce stârnea încă și mai multă ilaritate.

Dar voi n-ați râs mai tare decât adineauri.

„Păi, Soja“, ai continuat tu, „ce zici? Nu vrei să bem niște cacao cu lapte?“

Din felul în care te-am privit, răspunzând privirii tale, ai înțeles probabil cât de tare mă luaseși prin surprindere. De unde știai tu ce asociere îmi provocase mirosul respirației tale? Și așa mă derutase atitudinea voastră impertinentă, dar faptul că cineva-mi citea gândurile mi s-a părut de-a dreptul bizar, dar și excitant, mai ales că acela erai chiar tu. Am dat din brațe de parcă aș fi vrut să-mi iau zborul sau ca și cum aș fi vrut să vă arăt, în felul ăsta, timid, păsărica. Ceva mă atrăgea la tine, dar mai era ceva acolo, ca un semnal de alarmă: o inerție meschină a inimii, venită totuși din experiență. Căci în definitiv – așa îmi spusese odată bunică-mea – nu sunt majoritatea aventurilor doar niște seri plătite prea scump?!¹ În plus, mă aștepta cada lui Christoph; nu mă simțeam suficient de înprospătată pentru a da curs pornirii confuze de a mă arunca de gâtul tău. Sau să fi fost ceva ca un

¹ Joc de cuvinte în original: *Abenteuer*, „aventuri“; *teure Abende*, „seri scumpe“.

gaz care, strecurat prin ombilic, mi se adunase sub diafragmă, și, dilatându-se, începuse să-mi mai ridice moralul?

„Nu“, am zis eu, „nu se poate. Mă așteaptă cineva.“

„OK“, a comentat, vizibil ușurat, tovarășul tău, care încă nu luase cuvântul – și te-a tras cu atâta brutalitate de mânecă, încât țesătura fragilă a scos un scâncet de jale, fiindcă rămăseși pe loc și, la fel ca mine, nu te-ndurai să pleci. Și totuși, am făcut ceea ce mi-au poruncit sentimentele mele contradictorii; m-am grăbit să plec, cu capul întors, fără să-mi pot lua ochii de la tine, și-am strigat: „Poate mai târziu!“

Atunci te-ai eliberat din strânsoare, mâneca ți s-a sfâșiat ca o coală de hârtie, te-ai luat după mine și m-ai prins din urmă.

„Bine, la ora trei fix, chiar aici!“ mi-ai zis tăios, aproape amenințător, și-ai renunțat să mă urmărești abia atunci când eu, după ce mă ciocnisem deja de o trecătoare, am decis că era mai bine, totuși, să privesc în față.